

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
PWYLLGOR:	Pwyllgor Safonau
DYDDIAD:	14 Mawrth 2018
TEITL YR ADRODDIAD:	Protocol Datrysiad Lleol
PWRPAS YR ADRODDIAD:	Ymateb i gais a wnaed gan y Pwyllgor hwn ar 13 Medi 2017
ADRODDIAD GAN:	Swyddog Monitro / Pennaeth Swyddogaeth (Busnes y Cyngor)
SWYDDOG CYSWLLT:	Lynn Ball Swyddog Monitro / Pennaeth Swyddogaeth (Busnes y Cyngor) lbxcs@ynysmon.gov.uk 01248 752586

1. CEFNDIR

- 1.1 Mae Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (OGCC), wedi iddo adolygu ei brawf ar gyfer ymchwilio i gwynion, yn annog awdurdodau lleol yng Nghymru i ddelio â chwynion camymddwyn lefel isel rhwng aelodau trwy brotocol datrysiad lleol anffurfiol.
- 1.2 'Roedd nifer o amcanion y tu ôl i'r datblygiad hwn, gan gynnwys: -
 - 1.2.1 gostwng nifer y cwynion a gyflwynir i OGCC;
 - 1.2.2 datrys materion lleol yn gynharach fel nad ydynt yn gwaethygu ac i osgoi eu huwchgyfeirio;
 - 1.2.3 meithrin perthynas dda a chadarnhaol rhwng aelodau (a rhwng aelodau a swyddogion).
- 1.3 'Roedd pob awdurdod lleol yng Nghymru yn gyfrifol am fabwysiadu ei brotocol ei hun. Nid yw OGCC / Llywodraeth Cymru (a oedd yn cefnogi'r fenter yn gryf) wedi nodi gofynion penodol ar gyfer y protocol nac wedi darparu unrhyw fformat safonol i'w ddilyn.
- 1.4 Mae'r Protocol a fabwysiadwyd ac a gymeradwywyd gan Gyngor Sir Ynys Môn ynghlwm fel **Atodiad 1**. Mae'r Protocol hwn wedi'i ymgorffori yng Nghyfansoddiad y Cyngor.
- 1.5 Yn ei gyfarfod ar 13 Medi 2017 gofynnodd y Pwyllgor Safonau am yr adroddiad hwn, yn benodol er mwyn nodi pwerau cyfreithiol y Pwyllgor mewn cysylltiad â'r

Protocol, ac i dderbyn unrhyw gynigion ar gyfer newidiadau / ychwanegiadau i'r trefniadau presennol.

- 1.6 Er ei fod wedi'i gymeradwyo gan y Cyngor llawn nid oes gan y Protocol unrhyw rym statudol ac mae'n gynllun gwirfoddol ac anffurfiol. Nid yw'n orfodol i unrhyw aelod ymrwymo i'r Protocol ond gobeithir eu bod yn gwneud hynny i sicrhau bod y cynllun yn gweithredu'n deg ac yn effeithiol i bawb ac fel rhan o drefniadau cadarn ar gyfer llywodraethiant lleol. Dylid nodi, serch hynny, y parheir i annog aelodau i ddatrys unrhyw faterion yn uniongyrchol â'i gilydd neu drwy arweinwyr eu grwpiau.
- 1.7 Serch hynny, wrth ddefnyddio'r cynllun, mae'n rhaid cymryd gofal i sicrhau bod y rheini sy'n cymryd rhan, gan gynnwys y panel o'r Pwyllgor Safonau sy'n gyfrifol am ddelio ag unrhyw gŵyn, yn ymwybodol o chyfyngiadau cyfreithiol y Protocol ac, yn benodol, ei natur wirfoddol ac absenoldeb unrhyw gosbau cyfreithlon sydd ar gael i banel. Yn ogystal, mae'r broses yn gyfrinachol a rhaid cynnal unrhyw gyfarfodydd yn breifat. Mae'r un peth yn wir am unrhyw bapurau / dogfennau a gynhyrchir (a ddylai fod cyn lleied â phosib).
- 1.8 O ystyried y cyfyngiadau hyn, gofynnir i'r Pwyllgor ystyried a ddylid diwygio'r Protocol cyfredol i gynnwys dull arall a symlach o geisio datrysiadau; sef, trwy gyfryngu. Byddai angen i aelodau'r Pwyllgor Safonau dderbyn hyfforddiant perthnasol yn y maes cyfryngu i hwyluso cyfarfodydd o'r fath os disgwylir iddynt fod yn aelod o banel (unrhyw banel sy'n cynnwys dau aelod).
- 1.9 Cynigir hefyd y bydd angen i achwynwyr gwblhau ffurflen gwyno wrth sbarduno'r broses. Byddai'r ddogfen hon yn disgrifio'r mater a gwahoddir yr achwynydd i ddewis sut y byddai'n dymuno datrys y mater ac i ddweud beth yw ei ddisgwyliadau o'r broses.
- 1.10 Nodir gan y Pwyllgor Safonau fod rhai awdurdodau lleol yng Nghymru, yn eu fersiynau hwy o'r protocol, yn ceisio gosod sancsiynau o dan y broses hon ar aelodau y cafwyd eu bod wedi torri'r Côt. Fodd bynnag, atgoffir aelodau'r Pwyllgor eto na nad oes ond modd gosod sancsiynau os oes awdurdod cyfreithlon i wneud hynny. Mewn fforwm anffurfiol, sydd heb rym statudol, barn y Swyddog Monitro yw bod yn rhaid i'r canlyniadau hyn fod yn gyfyngedig i'r hyn y mae'r ddau barti'n cytuno arno, neu fel arall byddai'r sancsiynau yn agored i gael eu herio (a hynny'n iawn). Byddai aelodau o unrhyw banel Pwyllgor Safonau hefyd yn agored i honiadau o ultra vires, hynny yw, gweithredu y tu allan i'w hawdurdod cyfreithlon. Nid oes cyfiawnhad cyfreithiol dros gael protocol mwy cosbol / sy'n seiliedig ar sancsiynau, ac nid yw'n cydweddu'n dda ag egwyddorion datrysiad cefnogol yn hytrach na chosb.
- 1.11 Yn yr amgylchiadau, mae Protocol drafft newydd wedi'i baratoi i gynnwys yr opsiwn o gynnal cyfarfod cyfryngu lefel is. Mae'r Protocol diwygiedig a awgrymir ynghlwm yn **Atodiad 2** a chafodd ei gylchredeg gan Gadeirydd y Pwyllgor Safonau i bedwar arweinydd grŵp y Cyngor ar 1 Chwefror 2018, yn dilyn cyflwyniad i gyfarfod o'r Arweinyddion Grwp ar 25 Ionawr 2018. Cytunwyd yn y cyfarfod Arweinwyr Grŵp y byddai arweinwyr y grwpiau yn dosbarthu'r Protocol drafft newydd i aelodau eu grwpiau (hynny yw pob un o'r 30 o gynghorwyr) ac yn trafod y cynnig yn y grwpiau ac yn rhoi unrhyw atborth erbyn 28 Chwefror 2018. Ar adeg anfon yr adroddiad hwn

i'r Gwasanaethau Democrataidd i'w gyhoeddi, ni dderbyniwyd ymateb gan unrhyw arweinydd grŵp.

2. ARGYMHELLIAD

2.1 Diwygio'r Protocol (fel yn **Atodiad 2**) i:

2.1.1 rhoi mwy o eglurder ynghylch y math o gŵyn y gellir ei chyfeirio o dan y Protocol;

2.1.2 egluro'r weithdrefn a'r ddau ddull gwahanol o ddatrys;

2.1.3 egluro'r cyfyngiadau ar bwerau'r Pwyllgor Safonau os cadarnheir cwyn yr ymchwilir iddi o dan y Protocol.

2.1.4 awdurdodi Cadeirydd y Pwyllgor Safonau i gyflwyno'r adroddiad a'r Protocol drafft newydd i'r cyfarfod o'r Cyngor Sir a gynhelir ar 15 Mai, 2018 a cheisio cefnogaeth yr aelodau etholedig.

CYNGOR SIR YNYS MÔN

PROTOCOL DATRYSIAD LLEOL

Cyffredinol

1. Pwrpas y Protocol yw hyrwyddo safonau uchel o ymddygiad, gyda golwg ar feithrin perthnasau gweithio cadarnhaol ymysg Aelodau, a rhwng Aelodau a Swyddogion, i osgoi cwynion annilys i Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (OGCC) ac i ddiogelu enw da'r Cyngor.
2. Ni fydd y Protocol yn berthnasol ond mewn achosion o gamymddwyn gan Aelodau yn erbyn ei gilydd dan baragraffau 4(b) a 6(1)(d) y Côt Ymddygiad. Hynny yw, honiadau o fethu â dangos parch neu fod yn ystyriol o eraill, neu honiadau bod Aelod wedi gwneud cwynion blinderus, maleisus neu ddisylwedd yn erbyn Aelodau eraill neu unrhyw un sy'n gweithio i'r Cyngor neu ar ei ran.
3. Mae'r Protocol yn ceisio sicrhau cyfryngu a chymodi cyflym. Nid yw'n gosbol ond fe all fod yn berthnasol i gosbi os gwneir cwyn ffurfiol i'r OGCC mewn achos lle ceir patrwm o ymddygiad o'r fath.
4. Nid yw'r Protocol wedi ei fwriadu i ddisodli nac ymyrryd â disgyblaeth grŵp neu blaid.
5. Nid yw'r Protocol wedi ei fwriadu i ddisodli nac ymyrryd ag unrhyw hawliau statudol neu gontractyddol all fod gan Swyddogion.
6. Nid yw'r Protocol wedi ei fwriadu i ddisodli Awdurdod yr OGCC ond, yn hytrach i ddelio â chategori cyfyngedig o achosion, lle gallai paragraffau 4(b) neu 6(1)(d) y Côt fod wedi eu torri, ond lle na fyddai casgliad o'r fath mae'n debyg yn golygu y byddai camau disgyblu'n cael eu cymryd. Ni fyddai achosion o'r fath, yn unigol o leiaf, yn bodloni prawf trothwy'r OGCC ar gyfer ymchwilio iddynt.

Gweithdrefn

7. Rhaid i Aelod neu Swyddog sy'n dymuno defnyddio'r Protocol roi eu cwyn yn ysgrifenedig i'r Swyddog Monitro, gan egluro pryd a lle yr honnwyd bod y côd wedi ei dorri, sut a phaham y torrwyd paragraff 4(b) ac / neu 6(1)(d) ynghyd â manylion am unrhyw dystion ac unrhyw ddogfennau perthnasol.
8. Rhaid anfon unrhyw gwyn ysgrifenedig i'r Swyddog Monitro cyn pen 7 niwrnod gwaith o ddyddiad y digwyddiad sy'n destun y gwyn, neu 7 niwrnod gwaith o'r dyddiad pan ddaeth yr achwynydd i wybod am y digwyddiad.
9. Bydd y Swyddog Monitro, neu ei g / chynrychiolydd, yn anfon copi o'r gwyn, ac unrhyw dystiolaeth gefnogol, i'r Aelod sy'n destun y gwyn. Bydd gan yr Aelod 7 niwrnod gwaith o'i dderbyn, ar gyfer anfon ateb ysgrifenedig i'r Swyddog Monitro yn

egluro eu hymateb ac yn rhoi manylion am unrhyw dystion ac unrhyw ddogfennau perthnasol.

10. Yn dilyn derbyn ateb gan yr Aelod y gwneir y gŵyn amdano/amdani, neu pan fo'r amser ar gyfer derbyn ateb wedi mynd heibio, bydd y Swyddog Monitro yn :-
 - rhoi copi o'r ymateb llawn i'r achwynydd;
 - yn trefnu cyfarfod o Banel anffurfiol o'r Pwyllgor Safonau i ystyried y gŵyn ar y dyddiad cyntaf hwylus sydd ar gael i bawb sydd yn ymwneud â'r mater.
11. Bydd cyfarfod o Banel y Pwyllgor Safonau yn cael ei gynnal yn breifat a bydd unrhyw waith papur y bydd yn ei dderbyn, neu y bydd yn ei gynhyrchu, yn parhau i fod yn gyfrinachol i'r Panel, ei ymgynghorwyr, ac i'r partïon. Mae hyn, fodd bynnag, yn amodol ar unrhyw ddyletswydd gyfreithiol i ddatgelu e.e. i'r OGCC pe bai materion yn dwysau/datblygu ymhellach.
12. Bydd unrhyw Banel anffurfiol o'r Bwyllgor Safonau yn cynnwys dau Aelod o'r Pwyllgor, yn eu tro, ond ni fydd yn cynnwys Aelod Cyngor Cymuned.
13. Gofynnir i'r partïon fynychu'r Panel a byddant yn gyfrifol am ddod gyda hwy unrhyw dystion y maent yn bwriadu dibynnu arnynt.
14. Os na fydd unrhyw barti neu dyst yn bresennol, mater i'r Panel fydd penderfynu a fyddant yn symud ymlaen â'r mater, neu'n aildrefnu.
15. Pe bai'r achwynydd, neu'r Aelod y gwneir cwyn amdano/amdani yn Aelod o grŵp gwleidyddol, yna fe all wahodd eu Harweinydd Grŵp i fynychu'r Panel. Nid oes rhaid i unrhyw Arweinydd Grŵp perthnasol fynychu, ond anogir hwy i wneud hynny.
16. Bydd y Swyddog Monitro, neu ei g / chynrychiolydd, yn mynychu i gynghori'r Panel.
17. Bydd gweithdrefn unrhyw Banel yn un anffurfiol. Bydd y Panel yn gwneud pob ymdrech i fod yn deg a diduedd gyda'r ddau barti. Ni fydd unrhyw reolau tystiolaeth fel y cyfryw, ond ni fydd unrhyw dystion fydd yn cael eu galw ond yn mynychu i rannu eu gwybodaeth gyda'r Panel; ni fyddant yn 'eistedd i mewn' yn ystod y cyfarfod.
18. Ar ôl clywed gan y partïon, ac unrhyw dystion, ynghyd â'r Arweinyddion Grŵp (pe bai Arweinyddion Grŵp yn bresennol, a phe baent yn dymuno siarad gerbron y Panel,) bydd y Panel wedyn yn ymneilltuo i sesiwn breifat, ac yn dychwelyd i fynegi eu safbwynt a rhoi gerbron unrhyw argymhellion all fod ganddo ar gyfer datrys y sefyllfa. Nid oes gan y Panel unrhyw bwerau disgyblaethol ond fe all wneud argymhellion i'r Arweinyddion Grwpiau yn unigol, mewn perthynas ag Aelodau o'u grŵp ac, i'r Arweinyddion Grŵp gyda'i gilydd mewn perthynas ag unrhyw Aelod digyswllt.
19. Ni fydd unrhyw hawl i apelio dan y broses hon.

20. Bydd y partiön yn derbyn cadarnhad ysgrifenedig o gasgliadau'r Panel ac adroddir ar ganlyniad pob Panel, ond heb gynnwys enwau, i bob cyfarfod chwarterol o'r Pwyllgor Safonau.
21. Bydd canlyniad unrhyw Banel yn cael ei drafod hefyd fel eitem sefydlog yng nghyfarfodydd yr Arweinyddion Grŵp.

CYNGOR SIR YNYS MÔN

PROTOCOL DATRYS ANGHYDFODAU YN LLEOL

Cyffredinol

1. Pwrpas y Protocol anffurfiol hwn yw:
 - hyrwyddo safonau uchel o ymddygiad;
 - meithrin a chynnal perthnasau gwaith da ymysg aelodau, a rhwng aelodau a swyddogion;
 - rhoi sylw i gwynion lefel isel ynglŷn ag ymddygiad nad ydynt yn cyrraedd trothwy Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (OGCC) mewn perthynas â thystiolaeth a budd cyhoeddus;
 - delio gyda materion sy'n codi cyn gynted â phosib er mwyn osgoi mynd â'r mater ymhellach yn ddiangen;
 - diogelu enw da'r Cyngor.
2. Ni fydd y Protocol ond yn berthnasol i achosion o gamymddwyn honedig yn erbyn aelodau o dan ddau baragraff yn y Cod Ymddygiad, sef:

4(b)

honiadau o fethu â dangos parch ac ystyriaeth at eraill a/neu

6(1)(d)

honiadau bod aelod wedi gwneud cwynion blinderus, maleisus neu wamal yn erbyn aelodau eraill neu unrhyw un sy'n gweithio i'r Cyngor neu'n gweithio ar ei ran.

Nid yw'r Protocol yn gymwys i gwynion gan drydydd partïon.

3. Bwriad y Protocol yw ceisio datrys anghydfodau yn gyflym a chymodi'n brydlon rhwng aelodau. Trefniant gwirfoddol ydyw ac nid oes unrhyw sail statudol iddo. Nid yw'n ofyniad cyfreithiol i fabwysiadu Protocol o'r fath ond mae Llywodraeth Cymru ac OGCC wedi cynghori'n gryf iawn y dylai Awdurdodau Lleol gael trefniadau o'r fath mewn lle.
4. Nid bwriad y Protocol yw ymyrryd â, neu disodli unrhyw drefniadau disgyblu gan grŵp neu blaid; nac ychwaith drefniadau hunanreoleiddio gan aelodau.
5. Nid bwriad y Protocol yw ymyrryd â, neu disodli unrhyw hawliau statudol neu gytundebol sydd gan yr aelodau.

6. Nid bwriad y Protocol yw bwrw allan awdurdodaeth yr Ombwdsmon ond yn hytrach, ei ddiben yw delio gyda chategori cyfyngedig o gwynion na fyddai'n cyrraedd prawf trothwy yr Ombwdsmon ar gyfer cynnal ymchwiliad.

Y Weithdrefn

7. Mae'n rhaid i aelod neu swyddog sy'n dymuno defnyddio'r Protocol gyflwyno eu cwyn yn ysgrifenedig i'r Swyddog Monitro (mae'r ffurflen ynghlwm) yn egluro:
- pa bryd ac ymhle y digwyddodd y camymddwyn honedig;
 - sut a pham mae'r aelod wedi mynd yn groes i baragraff 4(b) a/neu 6(1)(d);
 - manylion unrhyw dystion ac unrhyw ddogfennau perthnasol.
8. Mae'n rhaid anfon unrhyw gŵyn ysgrifenedig at y Swyddog Monitro o fewn 14 diwrnod o ddyddiad y digwyddiad sy'n destun y gŵyn, neu 14 diwrnod o'r dyddiad y daeth yr achwynydd i wybod am y digwyddiad.
9. Bydd y Swyddog Monitro, neu ei gynrychiolydd/chynrychiolydd, yn rhannu'r gŵyn gyda'r aelod sy'n destun y gŵyn, a bydd hefyd yn rhoi iddo unrhyw ddogfennau cefnogol a gafwyd gan yr achwynydd.
10. Bydd gan yr aelod sy'n derbyn y gŵyn 14 diwrnod, o'r diwrnod mae'n ei derbyn, i anfon ymateb ysgrifenedig i'r Swyddog Monitro yn nodi ei ymateb ac yn darparu manylion am unrhyw dystion ac unrhyw ddogfennau perthnasol.
11. Ar ôl derbyn ymateb gan yr aelod sy'n destun y gŵyn, bydd y Swyddog Monitro yn:-
- copïo'r ymateb llawn i'r achwynydd;
 - trefnu cyfarfod sy'n gyfleus i'r naill ochr rhwng panel anstatudol o'r Pwyllgor Safonau, yr achwynydd a'r aelod sy'n destun y gŵyn. Bydd y cyfarfod hwn yn digwydd cyn gynted ag sy'n rhesymol ymarferol.
12. Bydd rhaid i'r achwynydd, yn ei ffurflen gŵyn, ddewis pa ddull datrys sydd orau ganddo:-
- Cyfarfod cyfryngu neu
 - Gyfarfod strwythuredig
13. Pa bynnag un mae'n ei ddewis, bydd y cyfarfod gyda phanel o'r Pwyllgor Safonau yn digwydd yn breifat, gan nad oes unrhyw ofynion statudol i gyfarfod o'r fath fod yn gyhoeddus.
14. Os nad oes unrhyw ymateb wedi'i dderbyn o dan baragraff 10 uchod, o fewn y cyfnod 14 diwrnod, yna nid fydd panel y Pwyllgor Safonau yn cael ei alw.
15. **Cyfarfod Cyfryngu**
- 15.1 Bydd unrhyw banel anffurfiol o'r Pwyllgor Safonau yn cynnwys unrhyw ddau aelod annibynnol o'r Pwyllgor, ar sail rota.

- 15.2 Os dewisir yr opsiwn cyfryngu, bydd y partïon a'r panel anffurfiol yn cyfarfod yn breifat i drafod y gŵyn.
- 15.3 Os yw'r achwynydd, neu'r aelod sy'n destun y gŵyn, yn aelod o blaid wleidyddol yna gall ef/hi wahodd ei arweinydd grŵp i fynychu'r panel. Nid yw'n ofynnol i unrhyw arweinydd grŵp perthnasol ddod i'r panel, ond caiff ei annog i wneud hynny.
- 15.4 Bydd y gwaith papur yn cael ei gadw at y lleiafswm, ac yn ddelfrydol fe'i defnyddir fel cymorth i ddwyn i gof ddigwyddiadau neu ffeithiau.
- 15.5 Ni chaiff aelodau panel y Pwyllgor Safonau ond hwyluso'r cyfarfod cyfryngu os ydynt wedi derbyn hyfforddiant at y diben hwn.
- 15.6 Bydd y Swyddog Monitro, neu ei gynrychiolydd/chynrychiolydd, ar gael am unrhyw gyngor neu arweiniad ond nid fydd yn bresennol ond os oes ei angen gan unrhyw barti, yn cynnwys y panel.
- 15.7 Bydd unrhyw waith papur mae'r cyfarfod yn ei dderbyn, neu'n ei gynhyrchu, yn aros yn gyfrinachol i'r panel, ei ymgynghorwyr, a'r partïon. Fodd bynnag, mae hyn yn amodol ar unrhyw ddyletswydd gyfreithiol i ddatgelu e.e. i OGCC petai'r materion yn cael eu cyfeirio ymhellach. Bydd unrhyw nodiadau panel a wneir yn y cyfarfod yn cael eu cadw gan y Swyddog Monitro tan ddiwedd tymor y Cyngor.
- 15.8 Pwrpas cyfarfod cyfryngu fydd i'r partïon ddod i ddatrysiaid y maent yn cytuno arno, gyda chefnogaeth y panel. Felly, ni fydd disgwyl i'r panel ddod i farn neu wneud unrhyw ganfyddiadau ond fe all wneud rhai argymhellion. Ni fydd argymhellion o'r fath yn rhwymol.

16. **Cyfarfod Strwythuredig**

- 16.1 Bydd unrhyw banel anffurfiol o'r Pwyllgor Safonau yn cynnwys unrhyw ddau aelod annibynnol o'r Pwyllgor, ar sail rota.
- 16.2 Os dewisir y cyfarfod strwythuredig, bydd y partïon a'r panel anffurfiol yn cyfarfod yn breifat i drafod y gŵyn.
- 16.3 Gall hwn fod yn fforwm mwy addas i roi sylw i gŵyn os yw'r mater yn fwy cymhleth a bod gofyn ystyried gwaith papur mwy cynhwysfawr a/neu o bosib galw a chwestiynu tystion.
- 16.4 Bydd aelod arweiniol o'r panel yn cael ei enwebu ar ddechrau'r cyfarfod a bydd trefn y cyfarfod yn cael ei hegluro i bawb sy'n bresennol.
- 16.5 Disgwylir y bydd y panel yn derbyn gwybodaeth gan y ddwy ochr, sy'n ddigon iddo allu dod i farn/gwneud canfyddiadau ynghylch ffeithiau. I'r perwyl hwnnw gall aelodau'r panel ofyn cwestiynau i'r partïon ac unrhyw dystion.

- 16.6 Bydd y Swyddog Monitro, neu ei gynrychiolydd/chynrychiolydd, yn bresennol i ddarparu unrhyw gyngor.
- 16.7 Bydd unrhyw waith papur mae'r cyfarfod yn ei dderbyn, neu'n ei gynhyrchu, yn aros yn gyfrinachol i'r panel, ei ymgynghorwyr, a'r partïon. Fodd bynnag, mae hyn yn amodol ar unrhyw ddyletswydd gyfreithiol i ddatgelu e.e. i OGCC petai'r materion yn cael eu cyfeirio ymhellach. Bydd unrhyw nodiadau panel a wneir yn y cyfarfod yn cael eu cadw gan y Swyddog Monitro tan ddiwedd tymor y Cyngor.
- 16.8 Os yw'r achwynydd, neu'r aelod sy'n destun y gŵyn, yn aelod o blaid wleidyddol yna gall ef/hi wahodd ei arweinydd grŵp i fynychu'r panel. Nid yw'n ofynnol i unrhyw arweinydd grŵp perthnasol ddod i'r panel, ond caiff ei annog i wneud hynny.
- 16.9 Bydd y panel yn ymdrechgu i fod yn deg ac yn ddiuedd gyda'r naill ochr a bydd yn rhoi cyfle cyfartal iddynt roi eu safbwyntiau.
- 16.10 Ar ôl clywed gan y partïon, ac unrhyw dystion, ynghyd â'r arweinyddion grŵp (os yn berthnasol) bydd y panel yn ymneilltuo i sesiwn breifat, gan ddychwelyd i fynegi ei farn a chyflwyno unrhyw argymhellion sydd ganddo ar gyfer datrys y mater. Nid oes gan y Panel unrhyw bwerau i gosbi ond fe all wneud argymhellion.

Gall yr argymhellion gynnwys unrhyw rai o'r canlynol:

- Dim camau pellach;
- Ymddiheuriad (yn cynnwys ymddiheuriad gan y ddwy ochr);
- Cyfeirio aelod i dderbyn hyfforddiant;
- Cyfeirio at OGCC

16.11 Ni fydd unrhyw hawl apelio o dan y broses hon.

16.12 Bydd y partïon yn derbyn cadarnhad ysgrifenedig o ganfyddiadau'r panel.

FFURFLEN I GOFRESTRU CWYN O DAN Y PROTOCOL DATRYS ANGHYDFODAU YN LLEOL

A: Eich Manylion

Cyfenw:	Enw(au) cyntaf:	Teitl:
Cyfeiriad a Chod Post:		
Cyfeiriad E-bost:		
Rhif ffôn cyswllt yn y dydd:		
Rhif Symudol:		

Nodwch ym mha rai o'r ffyrdd uchod yr hoffech i ni gysylltu â chi

B: Ynglŷn â'ch cwyn (parhewch gyda'ch atebion i'r cwestiynau canlynol ar daflen(ni) ar wahân os oes angen)

- C.1 Enw'r aelod rydych yn cwyno amdanynt:
- C.2 Beth ydych chi'n ei feddwl maent wedi'i wneud o'i le?
- C.3 Ydych chi'n meddwl eu bod wedi torri'r Cod Ymddygiad i Aelodau a pham?
- C.4 Disgrifiwch sut ydych chi wedi cael eich effeithio gan yr ymddygiad sy'n destun eich cwyn
- C5. Pa bryd y daethoch yn ymwybodol gyntaf o'r mater sy'n destun eich cwyn?

C.6 Ydych chi eisoes wedi ceisio datrys eich cwyn gydag unrhyw un arall e.e. yr aelod yn uniongyrchol, arweinydd grŵp ac ati? Os ydych, rhowch fanylion cryno os gwelwch yn dda o sut, pa bryd y gwnaethoch, ac unrhyw ganlyniad.

C.7 Ticiwch pa ddull sydd orau gennych ar gyfer datrys o dan y Protocol

Cyfarfod Cyfryngu

Cyfarfod Strwythuredig

C.8 Beth ydych chi'n ei ddisgwyl ar ddiwedd y broses?

C.9 Os oes gennych unrhyw ddogfennau i gefnogi eich cwyn, rhowch nhw ynghlwm i'r ffurflen hon os gwelwch yn dda.

C.10 Rhowch enw a manylion cyswllt unrhyw dyst/tystion sydd wedi/yn cytuno i gefnogi eich cwyn os gwelwch yn dda.

Llofnod: _____

Dyddiad: _____

Pan ydych wedi cwblhau'r ffurflen hon, anfonwch hi at:

Y Swyddog Monitro,

Adain Gyfreithiol, Swyddfeydd y Cyngor, Llangefni, LL77 7TW

E-bost: lbxcs@ynysmon.gov.uk

- Nodwch os gwelwch yn dda y bydd copi o'ch ffurflen ac unrhyw ddogfennau rydych yn eu hatodi yn cael eu rhannu gyda'r aelod sy'n destun eich cwyn.